

3. Калина Н. Ф. Диагностика социального интеллекта личности / Н.Ф. Калина // Журн. практ. психолога, 1999. – №5, – С.159-178.
4. Климов Е. А. Реплика о структуре профессионализма и профессионала / Е. А. Климов // Психология профессионала: Тексты. - М.: Издательский центр «Академия», 1996. - С.145-204).
5. Корчагина Н. В. О возможности диагностики социального интеллекта по почерку [Сайт МРСЭИ]. – 15 марта 2008. – режим доступа: <http://vidpsy.mrsei.ru/korchagina.htm>
6. Столяренко Л. Д. Основы психологии / Л. Д. Столяренко. - Ростов н/Д.: Изд. «Феникс», 1995. - 736с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОСИН МІЖ МАТЕР'Ю ТА ДИТИНОЮ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ РІЗНОЇ СТАТТІ.

Сологуб Д.С., *аспірант Одеського національного університету ім. І.І.Мечнікова*

Роль матері у формуванні психіки дитини відзначається багатьма ученими, як педагогами так і психологами. Особливо цінними здобутками вітчизняної вікової психології у цьому напрямку є роботи Г.С. Костюка, С.Д. Максименка та В.О. Татенка про роль соціального фактора в розвитку психіки дитини та суб'єктна парадигма розгляду вказаного процесу. Не менш вагомими є досягнення розуміння особливостей материнських відносин в школах глибинної психології. Питання про різницю відношення матері до дитини-хлопчика і дитини-дівчинки пояснюються уявленнями про структуру і динаміку несвідомих психічних процесів у класичному психоаналізі З. Фрейда; з уявленнями про розвиток Его і його функцій (школа Г. Фрейд); із уявленнями про роль об'єктних відносин у розвитку психіки дитини (школа М. Кляйн); з теорією архетипу в аналітичній психології К. Г. Юнга і його послідовників.

У своєму дослідженні ми висловили гіпотезу про те, що гендерний аспект у відносинах між матерями та дітьми молодшого шкільного віку буде мати вплив на характер цих відносин. Перевірка висунутої гіпотези

шляхом емпіричного дослідження здійснювалася на базі Донецької загальноосвітньої школи №62, в дослідженні прийняло участь 28 осіб, 14 мам та 14 дітей, з яких 9 хлопчиків та 5 дівчаток. Дослідження дітей було здійснено за допомогою методики «Кінетичний малюнок сім'ї». Дослідження матерів цих дітей здійснювалось за допомогою методики «Стилі батьківського виховання».

Для систематизації отриманих нами результатів ми використали таблицю симптомокомплексів тесту за Бернсом Р.С., Кауфманом С.Х., де вираженість симптому представлена у балах.

Отримані результати підтвердили наявність певних відмінностей у відносинах між матерями і доньками, та матерями і синами. Вони полягали у наступному: середні показники «негативних» факторів у групі хлопчиків вищі, ніж у групі дівчаток. Можна зробити припущення, що у молодшому шкільному віці дівчата краще психологічно адаптуються до несприятливих факторів родинного життя, або ж це свідчить про те, що по відношенню до доньок матері проявляють більше терпимості і ніжності, ніж до хлопців.

Дослідження групи хлопчиків віком 9-10 років за допомогою проєктивної методики «Кінетичний малюнок сім'ї» показало високий рівень тривожності та конфліктності у родині, але не зважаючи на це у них не порушено відчуття повноцінності себе в родині, сприйняття сімейної ситуації розцінюється ними як середньо сприятливе.

Дослідження групи матерів хлопчиків віком 9-10 років за допомогою методики «Стилі батьківського виховання» виявили найвищі показники за такими шкалами як гіперопіка та інфантилізація. Отже психологічною особливістю групи матерів хлопчиків є більша авторитарність у вихованні та знижене сприйняття реальних якостей дитини, натомість вони є більш стійкими до побудови патологічних симбіотичних відносин.

Дослідження групи дівчаток віком 9-10 років виявило також високий рівень тривожності і загострене відчуття конфліктності у родині. Проте ці показники нижчі ніж у групи хлопчиків.

Дослідження матерів дівчаток віком 9-10 років показало досить хороші значення критеріїв прийняття дитини, та соціальної прийнятності виховання. Вища межа середнього рівня свідчить про прагнення матерів розуміти своїх доньок та ставитись до них як до рівних собі.

Але показник шкали симбіозу вказує на небезпеку того, що стосунки можуть стати патологічно близькими, коли батьки поглинають дитячі переживання та порушують психологічні межі.

Узагальнюючи результати дослідження, можна сказати, що гендерний аспект у материнсько-дитячих відносинах грає певну роль і різниця у показниках вказує на те, що характер цих відносин коливається у діапазоні від авторитарного до симбіотичного.

Література:

1. Алексєенко Т. Ф. Тенденції розвитку і класифікація батьківсько-дитячих стосунків в умовах сучасної сім'ї. // Збірник наукових праць Української Академії державного Управління при Президентові України / За заг. ред. В.М.Князева, М.І. Пірен. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. Вип. 1"А". – 192 с
2. Абрамова Г.С. Возрастная психология: Учебник для студентов вузов. - М., 1972.
3. Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. - М., 1993.
4. Бернс А.И. Развитие Я-концепции и воспитания. М.: «Прогресс», 1990.
5. Бреслав Г.М. Эмоциональные особенности формирования личности в детстве: Норма и отклонение. - М.: Педагогика, 1990.
6. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991.
7. Дубровина И.В. Диагностическая и коррекционная работа школьного психолога - М., 1987.
8. Ковалев С.В. Психология современной семьи. - М., 1988.
9. Степанов С.С. Психологический словарь для родителей. - М., 1996
10. Шкала явной тревожности для детей / Перевод и адаптация А.М. Прихожан. - М., 1994.

ІНДИВІДУАЛЬНО – ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДИНИ

Субачєва В.Б., студентка 2-го курсу спеціальності «Практична психологія» Маріупольського державного університету